

Hanskebruk - overordnet retningslinje for Oslo kommune

1.0 Formål

Sikre riktig og bærekraftig bruk av hansker og forebygge en mangelsituasjon ved å hindre overforbruk og/eller feil bruk av hansker.

2.0 Omfang

Gjelder alle som bruker hansker i helsetjenesten, barnehager og andre virksomheter.

3.0 Ansvar

Helseetaten ved Faggruppe smittevern har ansvar for å holde prosedyren oppdatert. Leder ved virksomhetene er ansvarlig for å gi og legge til rette for opplæring til personalet. Medarbeidere må sette seg inn i og følge gjeldende retningslinje.

4.0 Aktivitet/handling

4.1 Hansker

- Hansker kan være rene eller sterile, og er til engangs bruk.
- Hansker benyttes som personlig beskyttelsesutstyr og utgjør en ekstra barriere mot kryssmitte ved å:
- Beskytte personalets hender mot kontaminering av mikroorganismer fra blod og andre kroppsvæsker og mot kjemikalier. Hansker beskytter ikke mot syre/baseløsninger.
- Beskytte pasienten mot forurensning fra personalets hender.

4.2 Bruksområder for hansker

- Når det er forventet direkte kontakt med blod, sekreter/ekskreter, slimhinner, ikke-intakt hud eller annet mulig infeksiosøst materiale.
- Ved håndtering og/eller berøring av synlig eller mulig forurenset utstyr eller flater i omgivelsene.
- Ved kontakt med pasient eller pasientens omgivelser når pasienter er isolert (ved fysisk kontakt ved kontaktsmitte, ved dråpe eller ved luftsmitte).
- Når personalet har eksem eller sår på hendene.
- Ved risiko for kontakt med skadelig medikamenter (f.eks. cytostatika) eller kjemikalier.
- Ved kirurgiske-, invasive- eller aseptiske prosedyrer (sterile hansker).

 [Hanskeplakat](#) (Gyldig) Kan henges opp på arbeidsplassen.

Hanskers begrensninger:

Hansker minimerer, men eliminerer ikke forurensning av hendene. Hansker er porøse og kan ha små hull slik at det kan komme forurensning fra yttersiden av hansken og inn på huden, og fra huden til yttersiden av hansken.

Hender med hansker overfører mikroorganismer mellom gjenstander og personer på samme måte som hender uten hansker. Hendene og håndledd kontamineres også ofte i forbindelse med at hansker tas av.

Bruk av hansker reduserer ikke behov for håndhygiene og indikasjonene for håndhygiene er gjeldende, uavhengig av om hansker benyttes eller ikke.

Hansker må alltid skiftes:

- Mellom hver pasient for å forebygge smitte mellom pasienter.

- Under stell av samme pasient dersom hendene har vært i kontakt med kroppsvæsker.
- Dersom hansker er perforert eller skadet.
- Når man går fra uren oppgave til ren oppgave. F.eks. etter stell og før påkledning.
- Når medisinsk utstyr som benyttes til flere pasienter har vært berørt under stell av en pasient.

4.3 Valg av hanske

Latex- eller **nitrilhansker** anbefales som førstevalg i situasjoner hvor det er kontakt med blod/kroppsvæsker og forurensset utstyr, ved kontakt med smitteisolerte pasienter, ved administrering av medikamenter, cytostatika og antibiotika, ved bruk av kjemiske desinfeksjonsmiddel og andre arbeidsoppgaver som gir mer belastning av hanskene. For å sikre tilstrekkelig beskyttelse bør det benyttes hansker med lang mansjett dersom det kan skaffes, men det er vanskelig å skaffe pga. stopp i produksjonen.

Vinylhansker bør kun benyttes i situasjoner hvor krav til barriereegenskaper, passform og førlighet er lav, eksempelvis ved mathåndtering, men hansker er unødvendig og anbefales ikke ved mathåndtering. Vinylhansker anbefales ikke til bruk ved pleie, behandling og undersøkelse i helsetjenesten.

T.E.P. hansker Termo Elastisk Polymer-hansker er et bedre alternativ enn vinyl hvis man ikke kan bruke lateks eller nitril: T.E.P.-hansker er "tettere" sammenlignet med vinyl, færre "pinholes".

4.4 Risikofaktorer knyttet til hanskebruk

Bruk av hansker kan gi helsepersonell en opplevelse av redusert smitterisiko for egen person, og studier viser at bruk av hansker reduserer etterlevelse av håndhygieneanbefalinger. Videre kan feil bruk av hansker gi økt kontaminering av miljøet og risiko for helsetjeneste assosierte infeksjoner ved at helsepersonellet berører inventar og utstyr med urene hansker. Studier viser at opp mot 30 prosent av helsepersonell har transiente mikroorganismer på hendene etter at hansker er benyttet.

Ukritisk bruk av hansker fører også til økt forekomst av hudirritasjon. Unødvendig bruk av hansker gir økt belastning på miljøet.

Doble hansker anbefales kun til sterile prosedyrer (eks. operasjoner) med stor fare for perforasjon og mekanisk belastning på hanskene.

4.5 Ta vare på hendene dine:

- Hånddesinfeksjon med sprit tilsatt glyserol er mest skånsomt for hendene. Gni til du blir helt tørr (ca. 30 sekunder).
- Vask hendene så ofte som nødvendig, men ikke flere ganger enn du må.
- Vær nøye med valg av håndsåpe. Alkaliske såper med pH over 7 (fettløselige) skader huden mer enn såpe med lav-pH. Parfyme, konserveringsmidler og fargestoff tørrer huden ut mer enn nødvendig. Velg flytende fremfor skum.
- Unngå uttørking av huden ved å bruke for varmt vann og såpe.
- Bruk kun hansker der det er nødvendig (kjent smitte eller kontakt med kroppsvæsker).
- Huden på hendene trenger luft og mulighet til å bli tørre.
- Vente til hendene er helt tørre før hansker tas på (minsker mekanisk gnissing og våt hud er mer ømfintlig enn tørr hud).
- Smør hendene med en lett, vannholdig krem eller en lotion mange ganger i løpet av arbeidsdagen. På arbeidsplassen er dispenser å foretrekke fremfor tuber. Obs! Stoffer i håndkrem kan noen ganger reagere med hanskene og gi irritasjon. Hendene anbefales en fettholdig håndkrem uten fargestoff, parfyme eller konserveringsmidler på slutten av dagen, for eksempel om kvelden for å bedre hudens beskyttende evne.
- Reagerer man på en type hansker kan det hjelpe å bytte til annen type da det er ulike typer akseleratorer (gummiblanding) i hanskene.

4.6 Prioritering ved en mangelsituasjon

Dersom det oppstår en mangelsituasjon kan hansker brukes etter **følgende prioritet**:

Prioritet 1: Bruk av hansker når personalet kan komme i kontakt med kroppsvæsker

Prioritet 2: Ved uklar smittesituasjon

Prioritet 3: Personell med defekt hud

Prioritet 4: Håndtering av kjemikalier og evt. medikamenter (for eksempel: tilberedning/søl/sprut av antibiotika og cytostatika)

Prioritet 5: Rengjøring (kan erstattes med gummihandsker)

4.7 Prioritering av tjenester ved en mangelsituasjon

Ved mangel på hansker er god håndhygiene et tilstrekkelig alternativ, med mindre man er i kontakt med kroppsvæsker. Da skal hansker benyttes.

Forslag til prioriteringsrekkefølge:

- Tannhelsetjenesten - tannleger og til personell som håndterer kjemikalier
- Sykehjem – personell som er i kontakt med kroppsvæsker
- Hjemmetjeneste inkl. boliger – personell som er i kontakt med kroppsvæsker
- Brukerstyrte personlige assistenter – som bistår med personlig stell
- Barnehage/skoleansatt/assistenter ved bleieskift/toalettbesøk
- Dagsenter – personell som bistår ved toalettbesøk
- Renholdspersonell bør benytte andre typer hansker
- Teknisk personell bør benytte andre typer hansker
- Kjøkkenpersonell bør ikke benytte hansker

5.0 Referanser

[Håndhygieneveilederen](#) (Folkehelseinstituttet)

EQS-ID 33223 (SYE): [Koronavirus - Forebygg skade på hud hos medarbeider](#) (Gyldig)

FHI (ved en mangelsituasjon) <https://www.fhi.no/nettpub/coronavirus/helsepersonell/personlig-beskyttelsesutstyr/>
<https://www.infeksjonskontroll.no/forebygging/5738>